

Alex Dogboy & gruvor – Text möter text

Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 1-3

Syfte

När vi läste Alex Dogboy kom det fram att många av mina elever inte visste vad en gruva är. Därför läste vi en text om gruvan och vad man gör där.

Läraren reflekterar

För att förstå en text är det ibland nödvändigt att som lärare stanna av för att berätta, förklara och beskriva eller som i detta exempel läsa mer i andra texter.

Metod

Vi läste texten gemensamt. Därefter fick eleverna svara på några frågor om centrala begrepp och delar av gruvnäringen.

MALMEN LASTAS PÅ TÅG
Järnmalmen från gruvorna i Kiruna och Malmberget lastas på tåg. Tågen går sedan öynnet runt till Hammarne i Luleå och till Narvik i Norge. Eftersom det fraktas så mycket malm på den här järnvägen kallas den för Malmbanan.

förr och Nu

Förr fick de flesta gruvfamiljer bo trångt i hus som liknade kajor.

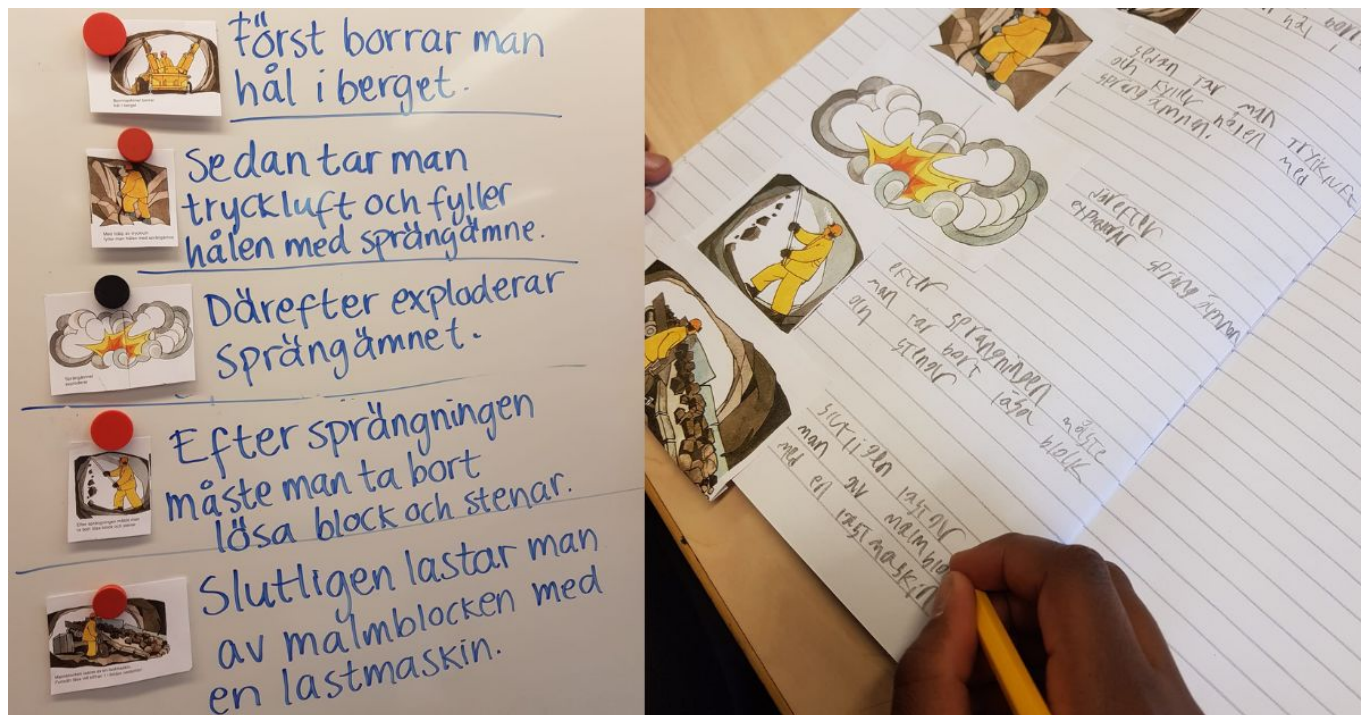
Lastmaskinerna i gruvan drivs av elektricitet för att gruvarbetarna ska slippa avgaser.

Ett hårt och farligt arbete
För hundra år sedan hade man upptunnat dynamit som gjorde det möjligt att spränga i bergen. Många människor flyttade till de ödsliga fjälltrakterna för att arbeta i gruvorna.
Arbetet i gruvan var både slitigt och farligt. Man hade inga maskiner utan fick både borra och lasta den tunga malmen för hand. Det fanns alltid en risk för att stenar skulle rasa ner på gruvarbetarna, eller att någon skulle skadas vid sprängningarna. Många gruvarbetare dog i sådana olyckor.

En modern arbetsplats
I dag liknar en gruva många andra arbetsplatser. Men det finns förstås inga förster så långt ner under marken.
Gruvarbetet har blivit betydligt säkrare än förr. Det beror på hårda säkerhetsregler och att maskiner har tagit över det farliga arbetet. Numera finns starka borrar som kan borra hål i berget. Sedan sköter fjärrstyrda robotar jobbet med att spruta in sprängmedel i berget där det ska sprängas. Människorna sköter de olika maskinerna på säkert avstånd. Mycket av arbetet sker faktiskt i kontrollrum ovanför jorden.

I en gruva
1. Vad finns i berg?
Det finns metaller.
2. Förklara vad metall är för något? Ge exempel.
Metall är uppbyggd av flera olika delar.
3. Vad är maln?
Det är ett slags bergart som man borrar sig ner i.
4. Vad är järnmaln?
Det är den mest mycket använda metallen.
5. Förklara vad ett schakt är.
Det är en tunn gång i berg.
6. Hur gör man för att få loss malmen ur berg?
Man måste spränga ut den.

När de var klara med frågorna fick de bilder som skulle sättas i rätt ordning. Dessa klitrade eleverna in i sina skrivböcker. Vi formulerade korta texter till bilderna och jag skrev texterna till respektive bild på tavlan. De som ville skrev av och några valde att konstruera egna meningar med stöd av olika tidsord, till exempel först, sedan, därefter.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Centralt innehåll*

Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.

Betygskriterier*

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter för barn och ungdomar **med mycket gott flyt** och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **god** säkerhet. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

* årskurs 4-6